

בית משפט השלום תל אביב-יפו

תאריך: 05/01/2009

בפני: כבוד השופט מנחם (מריו) קליין

התובעת

כלל חברה לביטוח בע"מ

נ ג ד

הנתבע

מרקוביץ' יניב

פסק דין

רקע

מונחת בפני תביעה כספית בסך 1,248 ₪.

כלל חברה לביטוח (להלן: "התובעת"), הינה חברת ביטוח אשר בזמנים הרלוונטיים הנפיקה לבקשתו של מר מרקוביץ' יניב ("הנתבע") פוליסה לביטוח עסק מספר 552631710 מיום 01/02/05 ועד 31/01/06.

עקב אי תשלום מלוא הפרמיה על-פי הנדרש בפוליסה ביטלה התובעת את הפוליסה התובעת שלחה מספר מכתבי התראה לנתבע לתשלום חוב הפרמיות אך ללא הואיל.

לאחר שכל ניסיונות התובעת לגבות את החוב האמור העלו חרס, לא נותר בידיה כל ברירה אלא מלהגיש תביעה זו כאשר סכום החוב צמוד ומשוערך ליום הגשתה.

הנתבע מודה כי ביקש לרכוש ביטוח לעסקו (שאוורמה שאו) ברחוב אליעזר יפה 3 ברעננה. את הביטוח רכש הנתבע באמצעות סוכנות ביתן שירותי ביטוח (להלן: "הסוכנות"). הנתבע העביר לידי הסוכנות את מלוא התשלומים שנדרשו בעבור הקמת הפוליסה בסך 2,100 ₪ וזאת בארבעה תשלומים של 525 ₪ כ"א. כאסמכתא לכך הפנה הנתבע את בית המשפט להעתיקי השקים וכן דפי חשבונו של הנתבע המאשרים את פירעון השקים (צורפו כנספחים ב'- ג' לכתב ההגנה). לאחר תקופה של שלושה חודשים משמכר את עסקו ביקש לבטל את הפוליסה ואכן לאחר מספר חודשים קיבל הנתבע והחזרו לו הפרמיות העודפות על ידי זיכוי וזאת באמצעות העברה בנקאית של 960 ₪ וכן בשיק ע"ס 540 ₪.

הנתבע מפנה את בית המשפט לדף תנועות אשר צורף לכתב התביעה ממנו עולה כי בחודש 06/05 קיבל הנתבע זיכוי מאת התובעת בסך 1,430 ₪. לגישתו הזיכוי האמור עומד בניגוד לטענת התובעת לפיה הנתבע נותר חייב כספים כלשהם.

בדיון מקדמי מיום 17/09/07 טענה ב"כ התובעת כי מעיון בפוליסה ניתן להבחין שהמדובר ב"פרופיל סוכנים" ולא "ביתן". לגישת ב"כ התובעת בגין הפוליסה לא קיבלה מרשתו כל כספים. באשר לטענת הזיכוי שהועלתה השיב ב"כ התובעת כי אין המדובר בזיכוי אלא בתוצאה חשבונאית של ביטול הפוליסה ודרישה לתשלום החלק היחסי.

הנתבע טען כי מעולם לא התקשר עם פרופיל סוכנים ואינו מכיר את החברה, לגישתו את ההחזר קיבל מהסוכנות וזאת בשיק משוך לפקודתו מאת ביתן סוכנויות ביטוח.

בהחלטה במעמד הצדדים אפשרתי לנתבע להמציא לבית המשפט בתוך 21 יום דף חשבון ובו סימון של הכספים אשר קיבל לטענתו כהחזר פרמיות וכן תצהיר של אביו של סוכן הביטוח. ביום 09/10/07 הומצאו לבית המשפט המסמכים האמורים.

בתצהיר עדות ראשית מטעם התובעת טענה כי אין חולק בין הצדדים כי הנתבע ביקש את הפקת הפוליסה וטענתו של הנתבע כי שילם בעבור הפוליסה היא בטענה מסוג "הודאה והדחה" ומשכך מוטל נטל ההוכחה על כתפי הנתבע להוכיח כי אכן שילם.

התובעת טוענת כי איננה מכירה את סוכנות ביתן והיא איננה הסוכנות הרשומה בפוליסה. לגישת התובעת מעולם לא עבדה מול סוכנות ביתן אלא מול סוכנות פרופיל סוכנים. מעיון בשקים אשר מסר הנתבע עולה כי השקים ניתנו לפקודת ביתן סוכנויות ולא לפקודת התובעת. לגישת התובעת מאחר והשקים האמורים לא שולמו לה לא ניתן לדעת בעבור מה שולמו הכספים. יתרה מכך טוענת כי אינה יודעת בעבור מה העביר ביתן את הכספים לנתבע ובעבור מה.

תביעה זו נוהלה בהליך של 'סדר דין מהיר'. משכך, פסק הדין יהיה מנומק בתמציתיות כפי שנקבע בתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד – 1984.

דין

לדידי, לאחר ששמעתי את עדויות הצדדים, עברתי על הראיות והמסמכים המצויים בתיק, מצאתי לנכון לדחות את התביעה והכל כפי שיפורט להלן:

נטל ההוכחה ונטל השכנוע בתיק זה

הטוען טענה החשובה לעמדתו במשפט נושא בנטל השכנוע להוכחתה, כך תובע המבקש סעד, נושא בנטל השכנוע שנתקיימו כל העובדות המהוות את עילת התובענה, קרי, עובדות אשר את התקיימותן מתנה הדין המהותי על מנת לזכות בסעד המבוקש, (ראה ע"א 642/61 טפר נ' מרלה פ"ד טז 1000, 1005 – 1004 וכן ע"א 641/66 שפיר נ' קליבנסקי פ"ד כ"א (2) 358, 364).

נטל ההוכחה - הוא נטל הבאת הראיות, אשר במשפט אזרחי נקבע עפ"י "הטיית מאזן ההסתברות". בע"א 475/81 זיקרי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ פ"ד מ (1) 589, 598 נקבע:

"דרושה רק הרמת נטל ההוכחה עד למעלה מ 50% על פי מאזן ההסתברות, אלא שנחוץ להגיש ראיות בעלות משקל יתר על מנת להגיע באותם תיקים עד לשכנוע של 51% "

לעניין נטל השכנוע - ההלכה היא, שכאשר טענת ההגנה היא מסוג "הודאה והדחה" נטל הראיה והשכנוע רובץ על כתפי הנתבע. ראה, למשל, ע"א (חיפה) 4224/99 משה אסאו נ' בנק דיסקונט לישראל, תק-מח 2000(2), 1576, 1579.

דעתי היא כדעת התביעה שבתיק זה נטל השכנוע מוטל על הנתבע. אין חולק כי הפוליסה הוזמנה אולם קיימת מחלוקת בין הצדדים באשר לתשלום בעבורה. לדידי, מוטלת על הנתבע החובה להוכיח כי אכן שילם בעבור הפוליסה הנדונה, וכי התשלום נעשה לגורם אשר יכול לחייב את התובעת.

סבורני שהנתבע עמד בנטל המוטל עליו ודין התביעה להידחות.

ביצוע התשלום:

לאחר שמיעת עדותו של הנתבע, של העד מטעמו והמוצגים שהוגשו, שוכנעתי כי אכן הנתבע שילם את הכספים הנטענים לסוכנות "ביתן" וכספים אלו נועדו לפיעון פרמיות הביטוח בגין הפוליסה הנדונה.

עדות הנתבע היתה קוהרנטית ואמינה ומבוססת על שיקים שנמסרו לסוכנות "ביתן" על סכום הפרמיה הנדונה והיא מקובלת עלי מנקודה זו.

יחד עם זאת, מקובלת עלי טענת התובעת כי כספים אלו לא הגיעו אליה ולא נרשמו בספריה כפירעון פרמיית הביטוח לפי הפוליסה.

האם ניתן לראות בסוכן הביטוח לו שולמו הכספים כשלוחו של התובעת?

טענתו של הנתבע כי מלוא התקשרותו בגין הפוליסה בוצעה מול ביתן סוכנויות לביטוח, לא הופרכה ומקובלת עלי. נראה כי המחלוקת העיקרית הינה האם שימשה הסוכנות כשלוחה של התובעת לעניין קבלת כספי פרמיית הביטוח לפי הפוליסה. לדידי התשובה לכך הינה חיובית. לצורך הדיון בשאלה זו אביא את נוסחו של הסעיף הרלוונטי הדין בכך בחוק חוזה ביטוח:

סעיף 34 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, קובע כי:

"לעניין קבלת דמי הביטוח נחשב סוכן הביטוח, שתיווך בביטוח או שצוין בפוליסה כסוכן הביטוח, כשלוחו של המבטח, זולת אם הודיע המבטח למבוטח בכתב כי אין לשלם לאותו סוכן". (ההדגשות שלי – מ.ק.)

בהקשר לסעיף זה, צוין בספרו של המלומד י' אליאס, דיני ביטוח, כרך א' עמ' 515:

"סעיף 34 לחוק קובע חזקה שלפיה תשלום דמי הביטוח לסוכן כמוהו תשלום למבטח עצמו. משמע, עם העברת התשלום לסוכן משתחרר המבוטח מחובתו, והסוכן כי דמים אלה לא יגיעו, בסופו של דבר, למבטח, מוטל במלואו על האחרון."

בספרו של המלומד ש' ולר, חוק חוזה הביטוח, תשמ"א – 1981, כרך ראשון עמ' 719 ואילך, צוין:

"כאשר נכרת החוזה בתיווכו של סוכן, המבוטח משלם לו את דמי הביטוח על מנת שיעבירם למבטחת. כתוצאה מכך, נוצר פער זמנים בין המועד שבו הסוכן מקבל את התשלום לבין מועד העברתו למבטחת. קיים אפוא, סיכון שהסוכן לא יעביר את דמי הביטוח למבטחת, בין משום שנהפך לחדל פירעון ובין מטעמים אחרים. סעיף 34 נועד להטיל סיכון זה על המבטחת. הסעיף חל על הסוכן שתיווך בביטוח או על הסוכן שצוין בפוליסה, אם כי בדרך כלל משולמים דמי הביטוח לסוכן שתיווך בין הצדדים. עולה ממנו, שתשלום דמי הביטוח לסוכן שקול לתשלום דמי הביטוח למבטחת. הנטל להוכיח שדמי הביטוח אומנם שולמו לסוכן מוטל על המבוטח. סעיף 34 מטיל על המבטחת את הסיכון שהסוכן לא יעביר אליה את דמי הביטוח משום שהמבטחת היא הבוחרת את סוכני הביטוח שעמם תתקשר, ומשום שמבחינתה – להבדיל מהמבוטח היחיד – מדובר בסיכון מפוזר..."

מטרתו של סעיף 34 הינה הגנה על המבוטח - הצרכן. ככל חקיקה אחרת שמהותה הגנת הצרכן, יש לפרשו לטובת המבוטח. משכך אין מנוס מהמסקנה שהסעיף חל הן על "סוכנים ראשיים" והן על "סוכנים משניים" ועצם העובדה שהתובעת לא עבדה ישירות עם סוכנות "ביתן" אינה פוטרת אותה מהחזקה החלוטה של סעיף 34 הרואה בתשלום משום פירעון פרמיית הביטוח.

אינני סבור כי על הנתבע לערוך חקירה מעמיקה בטרם יבקש לרכוש ביטוח על דרכי ההתקשרות של סוכנות הביטוח. נראה כי במצב דברים בו התובעת אינה מעוניינת כי סוכנים מורשים מטעמה כדוגמת פרופיל סוכנים ימנעו לשווק פוליסות שונות דרך סוכני משנה הרי שעליה החובה להוציא הנחייה מסודרת בנושא. משלא עשתה כן, התנערותה של התובעת מסוכני המשנה איננה מקובלת עלי.

התובעת שמה מבטחה בכך שסוכנות ביתן לא נרשמה כסוכנות הביטוח על הפוליסה אלא פרופיל, אך לפי סעיף 34 זו רק אחת האפשרויות לביצוע התשלום. המילה או שבסעיף 34 מוסיפה שגם מי שתיווך בביטוח יכול לקבל כספים ולייב את המבטח. הן המכתב ההגנה והן מחקירתו של אביו של סוכן הביטוח עולה כי סוכנות ביתן היא אשר ביצעה את פעולת התיווך וכן קיבלה את דמי הפרמיה שנדרשו ומשכך אין כל פסול בהתנהלות הנתבע. לשאלת ב"כ התובעת חקירה נגדית מר יוסף ביתן (דיון מיום 11/12/08 עמוד 13 שורות 26-21, עמוד 14 שורות 2-1):

"ש. אתה מצהיר שבעצם הוא שילם לביטוח, אז זה בעצם מכך שאתה מסיק את זה?"

ת. אני יודע שהוא שילם מאחר ואני טיפלתי כאשר הוא פנה אלי טיפלתי בבעיה. הייתי בסוכנות הביטוח שדרכה התובעת עבדה ואנחנו עבדנו עם התובעת והבן שלי עבד עם התובעת כפי שעבד עם חברות ביטוח אחרות דרך

סוכנות "פרופיל סוכנויות לביטוח". פניתי לפרופיל ושאלתי מה קורה, אמרו לי שהוא שילם אך חייב עוד 1,500 ₪ ואז אמרתי להם, הוכחתי להם, נתתי להם לדבר עם הבן שלי והוא אמר להם אני הודעתי לכם ברגע שהוא סגר את החנות הוא ביטל. לא קיבלתי את השקים."

בסיכומי התובעת טען בא כוחה כי נראה כי השקים שניתנו שימשו את מר ביתן לצרכיו הפרטיים ולא הועברו לידי פרופיל סוכנים. לגישתו זו גם הסיבה אשר בעת השבת הכספים קיבל הנתבע כסף מכיסו של מר ביתן. לשאלת ב"כ התובעת חקירה נגדית מר יוסף ביתן (דיון מיום 11/12/08 עמוד עמוד 14 שורות 6-7):

"ש. אז לקחת כסף מכיסך והבאת לו?"

ת. לקחתי כסף והפקדתי."

התובעת נמנעה מלהעיד נציג מטעם פרופיל סוכנים אשר יתמוך בטענותיה ואף יבהיר מה קרה עם השיקים והכספים ששילם הנתבע. בקשר לאי הבאת עד כבר נאמר:

"אי הבאת עד רלוונטי מעוררת, מדרך הטבע, את החשד, כי יש דברים בגו וכי בעל הדין, שנמנע מהבאתו, חושש מעדותו מחשיפתו לחקירה שכנגד" וכן "... אבכן, ככלל, אי העדת עד רלוונטי "יוצרת הנחה לרעת הצד שאמור היה להזמין...". (ראה: ע"א 641/87) קלוגר נ' החברה הישראלית לטרקטורים וציון בע"מ פד"י (1) 239 בע"מ 245. ת.א. (ראשון לציון) 4712/01 ב.ג. את א. נ' צ'רבוס ניהול, תק-של 2002 (2) 650, עמ' 655. וע"א 465/88 הבנק למימון ולסחר בע"מ נ' סלימה מתתיהו ואח'. פד"י (4), (651, 654).

לדידי, גם במידה ואכן קיימים אי אילו סדרים בהעברת הכספים מאת סוכנות ביתן לסוכנות פרופיל וממנה לתובעת הרי שאין זה מענינו של הנתבע אשר ביקש לרכוש פוליסת ביטוח, שילם את מלוא הסכום שנדרש ובעת הביטול אף קיבל החזר. לאור העובדה כי מלוא הפעולות האמורות מגובות במסמכי הנתבע (שקים, אישורי הפקדה וכיוצ"ב) נראה כי במצב דברים מעין זה על התובעת לפעול אל מול סוכניה וסוכני המשנה של סוכניה, ולא לנסות להוציא שנית כספים מהנתבע – המבוטח.

סוף דבר

לאור כל האמור לעיל הנני דוחה את התביעה.

לאור העובדה כי הנתבע נמנע מלהעיד את מר יוסף ביתן בישיבת ההוכחות שנקבעה ליום 24/11/08 דבר אשר הצריך את נציגי התובעת להתייצב לישיבת הוכחות נוספת, הנני מחייב את התובעת בהוצאות בסך 500 ₪ בלבד בגין ניהול ההליך, על אף שראוי היה לחייבה בגין סכום גבוה בהרבה לולא המחדל הנ"ל מצד הנתבע.

ניתן היום, ט' בטבת, תשס"ט (5 בינואר 2009), בהעדר הצדדים.

מנחם קליין, שופט